

Vita sancti Liudgeri auctore Alfrido

Inhoud

Ludger.....	5
Altfried.....	5
De Vita.....	6
Het voorwoord van de schrijver.....	7
De capita.....	7
Boek I.....	9
1 Wrssing.....	9
2 Wrssings levensloop.....	9
3 Radbods dood.....	9
4 Wrssing helpt Willibrord.....	10
5 Willibraht en Thiadbraht, de eerste Friese priesters.....	11
6 Adelburgs dochter, Ludgers moeder.....	11
7 De redding van Ludgers moeder.....	12
8 Ludger als kind.....	12
9 Ludger bij Gregorius in de leer.....	13
10 Alubrecht.....	13
11 Ludger bij Alcuin.....	14
12 Ludger terug bij Gregorius.....	15
13 Liafwin.....	16
14 Lebuinus weet van geen wijken.....	16
15 Ludger herbouwt Lebuinus' kerk.....	17
16 Ludger vernietigt de Friese heidense heiligdommen.....	17
17 Ludger priester en leraar.....	17
18 Ludgers visioen van Gregorius.....	18
19 Getuigen van Ludgers werk.....	18
20 Alcuin prijst Ludger.....	19
21 Ludger naar Beneventum.....	19
22 Ludger naar de Denen.....	20
23 Ludgers aanvankelijke verzet tegen het episcopaat.....	22
24 Vervulling van de droom.....	22
25 Bernlef.....	23
26 Bernlefs dood.....	24
27 Ludger voorziet de komst van de Noormannen.....	24
28 Ludger doorziet een geschenk.....	25
29 Het wonder van de steur.....	25

30 Ludger een gedreven leraar	26
31 Ludgers dood.....	26
32 Ludgers begrafenis.....	27
Van Alfridus het tweede boek van Ludger.....	29
1 Irminger ziet weer.....	29
2 Een verlamde vrouw genezen	29
3 Een langdurig zieke vrouw.....	29
4 Berehtrics dochter	30
5 De genezing van Hildirad	30
6 De genezing van Modsuit	31
7 De genezing van het stomme meisje	31
8 De genezing van Helidwin	31
9 de genezing van de Saksische vrouw	32
10 De genezing van Osbraht.....	32
11 De genezing Osberts buurvrouw.....	33
12 De genezing van Gerbald	33
13 De genezing van een meisje	33
14 De genezing van een dove	33
15 Een lichtzuil	34
16 Eiwold uit Almelo.....	34
17 De genezing van Ricbert	34
18 Adelward van een demon bevrijd.....	34
19 De genezing van een vrouw	35
20 Adams genezing	35
21 De genezing van de vrouw uit Büttgen	36
22 De genezing van Warmond	36
Bibliografie.....	37

© drs. J.H. van Hal, november 2018

Ingeleid en vertaald door drs. J.H. van Hal

Ludger

Ludger werd waarschijnlijk rond 744 in Suecson, Zuilen aan de Vecht, geboren. Zijn ouders, Thiadgrim en Liafburg, vertrouwden hem al snel aan abt Gregorius in Utrecht toe. Ludger zette zijn studie bij de grootste geleerde van zijn tijd Alcuin in York voort. Daar is hij twee keer geweest en hij heeft daar in totaal vier en een half jaar doorgebracht. In York werd hij ook tot diaken gewijd. In 776 is hij actief in Deventer en Westfriesland geweest. In 777 werd hij in Keulen tot priester gewijd. In Westfriesland in Oostergo heeft hij met succes het evangelie gepredikt tot aan Widukinds opstand. Door de opstand van de Saksen en Westfriezen onder leiding van Widukind moest Ludger naar Engeland vluchten. Hij is naar Rome gegaan en vandaar naar Monte Casino, abdij van de Benedictijnen en keerde vandaar na twee en een half jaar terug. Karel de Grote gaf hem nu de opdracht om zorg te dragen voor vijf Friese gouwen en later voor Westfalen. Daar stichtte hij in de hoofdplaats Mimigernaford een monasterium, waaraan de stad sinds de 11^e eeuw haar naam Münster dankt. Daar vestigde hij waarschijnlijk ook in 805 zijn bisschoppelijke stoel. Niet ver daarvandaan op 26 maart 809 stierf hij in Billerbeck. Ludger is in Werden begraven. Ludger had Werden gekozen om een klooster te stichten. Van een klooster in Werden wordt pas voor het eerst gesproken in een oorkonde van 22 januari 815.

Na zijn dood nam zijn broer Hildegrim, de bisschop van Châlons, het bestuur van het klooster over. Uiteindelijk nam de 3^e bisschop van Münster Altfried, een neef van Ludger, het bestuur van het klooster op zich. Na Altfried hield de strakke band tussen de bisschop van Münster en het klooster in Werden op, omdat Altfrieds opvolger Liudbert geen familie was.

Altfried

Deze Altfried ging in op het verzoek van monniken van het klooster in Werden een biografie van Ludger te schrijven. Deze biografie is de basis van alle latere biografieën van Ludger. Hij was een neef van Ludger, waarschijnlijk de zoon van een van diens zusters. Hij bekent Ludger zelf niet gekend te hebben. Het lijkt geen twijfel of Altfried heeft deze biografie geschreven; daarvan getuigt de prefatio. Ookal heeft hij Ludger zelf niet gekend, toch moeten we niet twijfelen aan wat hij vertelt. Hij gebruikt goede bronnen: Hildegrim, Ludgers jongere broer, de bisschop van Châlons¹, een neef Gerfried, de tweede bisschop van Münster², Ludgers zuster Heriburg, abdes van Nottuln³, de geestelijke begeleiders van Ludger Alubert, Ating en Thiadbald. Verder kon hij gebruik maken van andere vitae, zoals dat van

¹ bisschop van Châlons; hij stierf 19 juni 827 .

² stierf 12 september 839

³ stierf op een 16 oktober na 834

Willibrord van Alcuin, dat van Bonifatius. Verder gebruikt hij citaten uit de Heilige Schrift. Wanneer Altfried het geschreven heeft, is niet zeker, in ieder geval wel toen hij bisschop was.

De Vita

De biografie is geschreven in een redelijk Latijn. Hij maakt wel fouten in tijden, modi en pronomina. Syntactisch zijn zijn zinnen ook niet altijd duidelijk. Her en der is de verhaallijn ook niet altijd eenduidig of consistent. Over het algemeen is zijn hagiografie goed geschreven. Het werk bestaat uit twee delen. Het eerste deel behandelt Ludgers leven en doen en laten. Hij is heel precies, maar hij gebruikt slechts één echte datum, die van Ludgers dood. De data van zijn geboorte en van zijn bisschopswijding worden niet genoemd. Het tweede deel verhaalt van de wonderen waarvoor hij verantwoordelijk gehouden wordt na zijn dood. Alleen de wonderen, waarvan Altfried zelf of de kloosterlingen getuigen zijn geweest, heeft hij opgeschreven. Het lijkt wel of het werk geen eind heeft.

Van dit werk zijn verschillende handschriften over. Het oudste handschrift is de pergamentcodex van Werden. Het bestaat uit drie delen. Folia 1-27 behandelen het leven van Ludger zelf, 30-59 bevatten van andere hand het Cartularium Wertinense en tussen beide delen zit het iuramentum pacis, hetgeen weer door een ander geschreven is. Deze vita is in de 10^e eeuw en zeker niet later dan de 11^e eeuw geschreven.

Het voorwoord van de schrijver

Altfried dankzij God bisschop voor zijn zeer dierbare broeders en monniken in het klooster van de heilige Salvator en de heilige vader Ludger, die de Heer dienen in Christus. Daarom heb ik met jullie verzoek ingestemd, omdat ik niets aan jullie kon weigeren, dierbaar als jullie mij zijn. Jullie vroegen dus in talrijke smeekbeden dat ik zou opdragen over het leven van de heilige vader Ludger iets op te schrijven, omdat de zo eerbiedwaardige voorbeelden van hem voor velen van voordeel zouden zijn voor geestelijk verheffing. Om dit werk dat veel ijver kost te voltooien heb ik toch, hoewel ik wist dat ik niet daartegen opgewassen zou zijn en zwak op het gebied van kennis, -uit hoogachting moet ik wel- mijn geest ertoe aangezet om dit op te schrijven omdat ik het niet toelaatbaar vond dat de verdiensten van zo'n groot man verborgen zouden blijven, omdat een vriend van de gelukzalige Gregorius bij studie van het heilige Woord zei: "Er zijn sommige mensen die meer door handelwijzes dan door verkondigingen ontvlammen in liefde voor het hemels vaderland; maar vaak ontstaat er wel in het hart van wie luistert dubbele hulp in de voorbeelden van de vaders, etcetera.

Ook de handelwijzes en daden van de heilige Ludger kan ik daarom niet volledig beschrijven omdat ik ze niet door te zien maar van horen zeggen te weten ben gekomen terwijl zij daarvan getuigenis gaven, die hem van kinds afaan kenden en die door hem opgeleid waren, namelijk bisschop Hildigrim zijn broer en bisschop Gerfried zijn neef, maar ook de vrome vrouw Heriburg zijn zus en evenzo ook de priesters Alubert, Ating en Thiatbald. Nadat dan vele verdiensten en tekenen die de Heer door hem verricht heeft, verwaarloosd en zo veronachtzaamd zijn heb ik alleen die dingen in dit boekje laten schrijven, die ik tegelijk met jullie of met eigen ogen heb waargenomen of waarvan ik zeker weet dat ze gebeurd zijn.

De capita⁴

Over de vervolging van Vurissing

Over zijn verbanning

Hoe Radboud geprobeerd heeft hem terug te roepen.

Over de dood van Peppijn

Over de dood van Vurissing

Over de geboorte van Liafburg

Hoe Liafburg aan het gevaar van de dood ontrukkt is.

Over de geboorte van de heilige Ludger

Over zijn ijver

Over de komst van Alubert en hoe hij tegelijk met Ludger over zee terugkeerde.

Hoe de heilige Ludger weer naar overzeese gebieden ging.

Hoe de heilige Ludger naar zijn vaderland terugkeerde.

Over de komst van de heilige Liafwin

⁴ Deze ontbreken in de handschriften en zijn later ingevoegd

Over de dood van de heilige Liafwin
 Hoe de heilige Ludger in Friesland afgodsbeelden vernietigde.
 Over de wijding van Albrik en de heilige Ludger
 Hoe voor de heilige Ludger het bestuur van de volkeren geopenbaard is.
 Hoe de heilige Ludger In Friesland heeft onderwezen.
 Verzen van Joseph op de heilige Ludger
 Verzen van Alcuin op de kerk van de heilige Ludger
 Hoe Widukind de Friezen van het geloof afkeerde en hoe de heilige Ludger naar het
 Beneventijnse gebied was gegaan of hoe die was teruggekeerd.
 Hoe de heilige Ludger overgevaren was naar het Fosetesland.
 Hoe in Saksenland de heilige Ludger het episcopaat aanvaard heeft.
 Hoe de heilige Ludger tot bisschop gewijd is.
 Hoe de Heer Bernlef door het teken licht gegeven heeft.
 Hoe diezelfde Bernlef gedoopt heeft.
 Hoe de heilige Ludger een openbaring over de Noormannen heeft gekregen.
 Over het teken dat in Billerbeck getoond is.
 Over het wonder van de vis
 Hoe de heilige Ludger het leven van zijn leermeesters had beschreven en wat voor
 karakter hij heeft gehad.
 Over de dood van de heilige Ludger
 Over zijn begrafenis
 Over de tekenen, die de heer na zijn dood via hem toonde en over de genezing van
 Irminger en de verlamde vrouw
 Over de genezing van Sigiburg
 Over de genezing van de dochter van Berahtrik
 Over de genezing van Hildirad.
 Over het zien maken van Modsuit
 Over de genezing van de dienaar van Thiadulf
 Over de genezing van Heldwin
 Over het weer zien maken van een vrouw op het uur van de lezing van het
 evangelie
 Over de genezing van Osbert
 Over de genezing van de verlamde vrouw
 Over het zien maken van Gerbald
 Over de genezing van nog een verlamde vrouw
 Over de genezing van de stomme
 Over het licht dat uit de hemel gezonden is en het geluid der tekenen
 Over Eilward
 Over het zien maken van Rikbert
 Over de openbaring van Adelward de monnik
 Over de genezing van een verlamde vrouw
 Over de absolutie van Adam
 Hoe een vrouw uit Büttgen genezen is.
 Over de genezing van Warmond.

Boek I

1 Wrssing

Betreffende het leven van de heilige Ludger vond ik het terecht om uit een verder verleden op te diepen uit welke voorouders hij in deze tijd op de wereld is gekomen. Er was in de dagen van Radbod, koning van de Friezen, een zekere aanzienlijke man in dat volk met de naam Wrssing, met de bijnaam Ado; hoewel hij het geloof in de heilige Drie-eenheid nog niet kende, hielp hij toch armen en verdedigde hij verdrukten en was hij rechtvaardig in het gerecht. Maar omdat dat volk in die tijd in de dwaling van het ongeloof geheel verblind was, hadden velen veel onrecht van de wrede koning en diens dienaren ondervonden. Want diezelfde koning had door hinderlagen te leggen anderen gedood en bezat hij hun erfgoed, maar anderen verjoeg hij tot buiten de grenzen en hij verkocht evenzogoed hun erfgoed voor zichzelf. Maar genoemde man onttrok zich er niet aan de waarheid ten overstaan van de koning en zijn aanzienlijksten te verdedigen en hij hield geen rekening met wie iemand was terwijl hij een rechtvaardig oordeel velde en de waarheid omarmde. En hierom gebeurde het dat de koning beval hem sluw te doden en dat zijn vermogen weggenomen werd. Dit moordplan liet onmiddellijk een van de adviseurs van de koning hem berichten en wel omdat hij door meer bemind werd.

2 Wrssings levensloop

Toen bereikte Wrssing in het geheim op de vlucht tegelijk met zijn vrouw Adalgard en de éne zoon die zij hadden genaamd Nothgrim en met zijn weinige dienaren de leider der Franken Grimold. Hij is door diezelfde leider goed ontvangen en woonde in het gebied der Franken en vertrouwd geraakt met het katholieke geloof heeft hij de genade van de doop bereikt tegelijk met zijn vrouw en zoon en de rest van zijn huis. **714.** Na de dood van de eerder genoemde man hebben de leiders van de Franken individueel de eerbiedwaardige Wrssing bij zich gehouden, terwijl die geëerd was met weldaden. Maar zijn vrouw baarde in het buitenland voor hem een tweede zoon met de naam Thialdgrim en negen dochters en zij stierf in vrede en ook zijn aan dit licht zes dochters van hem ontnomen. De vader heeft dan, terwijl hij twee zoons met drie dochters, die achtergebleven waren, met schroom voor de Heer opvoedde, zijn reinheid de rest van zijn leven behouden.

3 Radbods dood

Na dit zo gedaan te hebben begon koning Radbod zwak te worden door een ziekte, waardoor hij ook gestorven is en zes jaren voor zijn sterfdag leed hij pijn en zijn

koninkrijk begon af te takelen en ook het koninkrijk der Franken begon zich te ontwikkelen door uitbreiding. Verzwakt echter zond hij een bode naar de genoemde man Wrssing met het verzoek dat hij naar hem terugkwam om zijn erfenis terug te krijgen en bovendien beloofde hij ook vele andere zaken te zullen geven, als hij met hem vrede had willen hebben, maar de katholieke man legde zich niet neer bij zijn beden. Opnieuw zond Radbod een bode met het verzoek dat hij in ieder geval als hij niet had willen komen, zijn zoon naar hem zou sturen

en hij zwoer dat hij hem alles zou geven wat hij hem beloofd had. Dus zond Wrssing uiteindelijk door de beden overwonnen zijn jongere zoon naar hem, die Radbod welwillend ontving en eervol bij hem liet wonen en hij gaf aan hem het erfgoed van zijn vader terug. De vader zelf evenwel woonde met zijn oudere zoon en twee dochters in het gebied der Franken tot aan de dood van Radbod.

4 Wrssing helpt Willibrord

Willibrord

714. Het gebeurde echter dat Peppijn⁵ de leider van de Franken weggegaan is uit dit licht en dat zijn zoon Karel⁶ zich eigen maakte van het koningschap van zijn vader. En deze heeft vele volkeren toegevoegd aan de scepter van de

Franken waaronder hij ook met de roem van de triomf Friesland na de dood van Radbod aan het rijk dat hij van zijn vader geërfd had, heeft toegevoegd; bij dat volk is de heilige Willibrord als verkondiger geplaatst en de bisschopszetel is hem in het fort Traiectum toegewezen, zoals men leest in het boek over het leven van Willibrord zelf. Karel heeft dus aan genoemde Wrssing een leen gegeven in het grensgebied van de Friezen en stuurde hem naar zijn vaderland om het geloof te versterken. Bij zijn komst ontving hij zijn eigen erfgoed en woonde hij op de plek, die Suabsna⁷ heet naast Traiectum en hij begon de heilige Willibrord te helpen

⁵ Peppijn Peppijn stierf 16 december 714.

⁶ Karel Martell (714-741 21 oktober)

⁷ Zuilen aan de Vecht?

met zijn zonen en verwanten waarbij hij ook maar kon. De heilige Willibrord beminde hem zeer en wel omdat hij een goed man was en vol geloof en in de smaak viel bij heel het volk en reinheid bewaarde.

5 Willibraht en Thiadbraht, de eerste Friese priesters

Nothgrim dan zijn oudere zoon trouwde met een gelovige vrouw. Tegelijk zijn ook zijn drie dochters godvruchtig in het huwelijk getreden tijdens het leven van hun vader. Die afstammelingen hebben een zeer vriendschappelijke band met de heilige Willibrord⁸ gehad en ook met de heilige Bonifatius die na hem in die contreien als doorluchte leermeester zijn

Bonifatius door de Friezen gedood

licht heeft verspreid totdat hij voor het geloof in Christus bekranst met het martelaarschap zijn leven heeft teruggegeven⁹ in de gouw Oostergo in een plaats, die Dokkum genoemd wordt, zoals ook de geschriften over hem getuigen. Na de dood van zijn vader echter is Thiadgrim, de jongere zoon, getrouwd met een vrouw genaamd Liafburg, de dochter van een zekere Nothrad en Adelburg. Deze Adelburg namelijk beval haar twee eigen broers aan bij de heilige bisschop Willibrord, over wie we eerder gesproken hebben, om ze te op te voeden voor de Heer, van wie de oudste Willibraht, de jongste echter Thiadbraht genoemd werd. Zij hebben zelfs als eersten van het volk van alle Friezen het priesterschap aanvaard; van hen stierf de oudste in de waardigheid der diakenen, de jongste bereikte die waardigheid niet, maar is zo in zijn jeugd uit dit licht verhuisd.

6 Adelburgs dochter, Ludgers moeder

Toen de genoemde Liafburg geboren was, had ze een heidense oma, de moeder namelijk van haar vader, die volstrekt het katholieke geloof afzwoer. En deze niet noemenswaardige vrouw werd woest omdat eerder genoemde Adelburg als echtgenote alleen dochters had gebaarde en geen levende zoon had en zij stuurde dienaren om diezelfde dochter die toen geboren was van de moeders boezem weg te rukken en te doden, voordat het de melk van de moeder zou drinken, omdat zo de gewoonte van de heidenen was, dat als ze een zoon of dochter wilden doden, zij gedood werden zonder aards voedsel. De dienaren evenwel hebben, zoals hun

⁸ Willibrord stierf waarschijnlijk 739 6 november.

⁹ Bonifatius stierf waarschijnlijk 6 juni 755.

bevolen was, haar geroofd en één dienaar droeg haar naar een emmer vol water, omdat hij haar in het water zelf wilde onderdompelen om haar leven te beëindigen. Maar door een wonderbaarlijk geschenk van de Almachtige is het geschied dat het meisje, dat nog niet aan de borst van de moeder gedronken had, haar armen uitstak en met beide handjes de rand van de emmer greep en zich verzette om niet ondergedompeld te worden. Wij geloven dat dus deze kracht van het zeer tere meisje door goddelijke voorbestemming tot stand gebracht is en wel omdat uit haar twee bisschoppen moesten voortkomen, namelijk de heilige Ludger en Hildigrim en toekomstige moeders van andere bisschoppen.

7 De redding van Ludgers moeder

Bij deze wonderbaarlijke worsteling dus is volgens de beschikking van de barmhartige God een buurvrouw onverwacht verschenen en bewogen door medelijden greep ze het meisje uit de hand van genoemde dienaar en zij rende met haar naar haar huis en terwijl ze de deur achter zich sloot, kwam ze in een kamer, waar honing was en ze liet van die honing in de mond van het meisje komen, dat het direct opslurpte. Intussen zijn de genoemde beulen gekomen om de bevelen van hun meesteres te vervullen. Zij heerste razend in heel het huis van haar zoon. De vrouw echter, die het kindje had geroofd, rende de dienaren tegemoet en zei dat het meisje honing had gegeten en zij liet haar aan hen zien terwijl zij nog haar lippen likte en hierom was het niet toegestaan volgens de zede der heidenen haar te doden. Toen hebben de dienaren haar laten gaan en de vrouw, die haar geroofd had, voedde haar heimelijk door melk via een hoorn in haar mond te gieten. Ook de moeder zond heimelijk iemand naar die voedster van het meisje, terwijl die bracht, wat noodzakelijk was totdat die genoemde woeste vrouw haar leven beëindigde; en toen pas kreeg de moeder haar dochter om op te voeden. Maar laat dit hierover voldoende zijn.

8 Ludger als kind

Nu weer, omdat wij begonnen zijn over de heilige Ludger te spreken, wil ik het gesprek naar hem terugbrengen. Toen echter zijn vader Thiadgrim van een zeker reis gekomen was en zijn moeder zwanger was en op het punt van bevallen was, terwijl zij in haar buik dezelfde toekomstige bisschop droeg, haastte zij zich na gehoord te hebben dat haar man kwam buitengewoon blij naar hem en toen ze haar voet gestoten had, viel ze en drong er een paal door haar zijde en toen ze weggedragen was, is ze gestorven, en wel zo dat niemand meende dat hetzij zij of de zoon, die zij in haar buik droeg, aan dit leven teruggegeven kon worden. Maar door barmhartigheid van de goddelijke zachtmoedigheid kwam haar ziel weer tot leven en zij was goed genezen en ook bij de jongen die een paar dagen later ter wereld is gekomen, was geen enkel spoor van een kwetsuur te zien. **744**. En na zijn doop kreeg hij de naam Ludger. En hij begon onmiddellijk toen hij kon lopen en praten, velletjes en bast van bomen te verzamelen, die wij gewoon zijn voor lampen te gebruiken en alwat hij als zodanig kon vinden. En terwijl de andere kinderen speelden, naaide hij

voor zich uit die verzamelingen als het ware boekjes. Toen hij voor zich vloeistof had gevonden en strootjes, deed hij schrijvers na en bracht hij zijn voedster als het ware bruikbare boeken om te bewaken. En toen iemand hem zei: "Wat heb je vandaag gedaan?", zei hij dat hij heel de dag hetzij boeken aan het samenstellen was of aan het schrijven of aan het lezen was. En toen men hem opnieuw vroeg: "Wie heeft jou dat geleerd?", sprak hij ten antwoord: "God heeft me dat geleerd." Hij legde zich op jonge leeftijd toe op wat hij later toegewijd vervuld heeft.

9 Ludger bij Gregorius in de leer

Toen hij hierna met grotere genade overladen was, vroeg hij zijn ouders om hem aan een man Gods toe te vertrouwen om hem te ontwikkelen. En omdat zij welwillend waren, roemden zij God, toen ze de intensiteit van de jongeman zagen en ze bevalen hem aan bij de eerbiedwaardige Gregorius, leerling en opvolger van de heilige Bonifatius de martelaar, om hem op te voeden voor de Heer. En hij heeft hem graag opgenomen en toen hij de

de Utrechtse cathedraalschool

scherpzinnigheid van de jongeling had begrepen, voedde hij hem vol ijver op. En zo is Ludger opgegroeid, terwijl hij vorderingen maakte in ontzag voor de Heer en na zijn wereldlijke kleding neergelegd te hebben heeft hij in Utrecht in een klooster zich totaal gewijd aan de studie van geestelijke wetenschap. Er waren echter in die school van Gregorius ook andere aanzienlijke en intelligente leerlingen, van wie sommigen later bisschop geworden waren, anderen in lagere rangen kerkgeleerden. En bij hen werd dezelfde Ludger zeer bemind en wel omdat hij een man was van wonderbaarlijke zachtmoedigheid, met een vrolijk voorkomen, niet evenwel gemakkelijk in het lachen en een man die in al zijn handelingen bezonnenheid met gematigdheid omarmde. Hij bestudeerde voortdurend de heilige schrift en vooral dat deel, dat betrekking had op de lof van God en de katholieke leer en hierom werd hij ook door zijn eerbiedwaardige leermeester als was hij zijn enige zoon bemind.

10 Alubreht

Intussen kwam er een zekere eerbiedwaardige man van het land der Angelen, Alubreht genaamd bij abt Gregorius; hij wilde met de hulp van de Heer het volk daar helpen in de leer, want zij waren nog niet vertrouwd met het geloof. Abt Gregorius heeft hem graag

de heilige Gregorius

opgenomen en toen hij te weten was gekomen dat hij een goede en geleerde man was, ried hij hem aan voor hem bisschop op het platteland te worden. Niet immers was diezelfde Gregorius tot de rang van bisschop bevorderd, maar hij bleef in de rang van priester. De verstandige man Alubert dus zei hierop: "Opdat u weet dat ik met de toestemming en het beleid van mijn bisschop hierheen kom, moet u met mij trouwe broeders sturen naar het land waarvan ik gekomen ben naar mijn bisschop opdat het door hem mij bevolen wordt en ik hem ook op zo'n wijze instemming geef. Abt Gregorius hoorde dit graag en stuurde hem en met hem Ludger en nog een broeder sterker in leeftijd Sigibod genaamd naar de bisschop¹⁰, over wie Alubert gesproken had. 767. Hij benoemde Alubert tot bisschop, Sigibod tot priester en Ludger tot diaken en zij bleven daar één jaar. Alcuin was ook op die plaats¹¹ meester, Alcuin die later in de tijden van Karel de Jongere¹² in Tours en in Frankrijk onderwijs gaf. Aan hem werd onmiddellijk de verstandige Ludger zonder kwade bedoelingen toegevoegd om aan hem geestelijke geloofspunten te ontlenuen. Maar na een heel jaar keerden zij die gezonden waren terug en onder leiding van de Heer bereikten ze abt Gregorius, die hen welwillend ontving met grote vreugde bij hun aankomst en Alubert bleef bij hem terwijl hij zich met hem inzette in het werk van de Heer.

11 Ludger bij Alcuin

Ludger dan verlangde zichzelf te voeden met de zoetheid van honing, die hij als eerste had geproefd en vroeg daarom aan abt Gregorius toestemming terug te keren naar zijn meester Alcuin. Omdat hij het er moeilijk mee had dat dat gebeurde, weigerde hij het, maar toch wilde hij niet dat Ludger die daarom vroeg, bedroefd was, maar hij begon hem met vleierende taal te paaien. En toen hij zag dat hij met geen tegenwerpingen hem van zijn bedoeling kon afhouden, verlangde hij na diens vader ontboden te hebben om te proberen hem terug te roepen van de door hem verlangde reis; maar de leergierige diaken volhardde in zijn wens. 769. Toen hebben Gregorius en de ouders van dezelfde Ludger, die eenmaal door de beden overwonnen waren,

¹⁰ Aelberht, aartsbisschop van York 766-778

¹¹ York

¹² later Karel de Grote genoemd

hem naar de voornoemde leermeester van de burgerij der Angelen York gestuurd en ze gaven hem daarbij wat hij nodig had op zijn reis. Hem heeft de beroemde leermeester Alcuin met grote vreugde opgenomen.

Alcuin van York

En opgenomen was hij dus zoals gewoonlijk dierbaar aan allen, en wel omdat hij uitgerust was met een goed karakter en vrome studieijver. En hij bleef daar drie jaren en zes maanden, terwijl hij vorderingen maakte in zijn studie van de leer. Hij verlangde terplekke immers langer vroom te blijven studeren, maar die gelegenheid was hem niet toegestaan, omdat het gebeurde, toen die stedelingen ten oorlog uitrukten tegen hun vijanden, dat in een ruzie de zoon van een zekere graaf van die provincie zelf door een zekere Friese handelaar gedood werd. En daarom haastten zich de Friezen uit het gebied der Angelen weg te gaan uit angst voor de woede van de verwanten van de gedode jongeling.

12 Ludger terug bij Gregorius

773. Toen heeft Alcuin door noodzaak gedreven Ludger met voornoemde handelaren meegestuurd en ook met hem zijn eigen diaken genaamd Putul, want hij vreesde dat hij uit verlangen om te leren naar een andere burgerij van dat gebied zou gaan en slachtoffer van een hinderlaag zou worden uit wraak om voornoemde jongeling. Hij zei namelijk dat hij liever zelf wilde sterven dan dat hij die als zijn eigen zoon bemind was, daar een dodelijk kwaad zou ondergaan. Toen dus Ludger gestuurd was, bereikte hij met een voorspoedige vaart zijn vaderland; hij was goed onderwezen en had een voorraad boeken bij zich en hij was in de ogen van de vader Gregorius en de overigen toen des te waardiger en dierbaarder naarmater hij vooraanstaander was in de kloosterwetenschappen. De diaken echter die met hem meegekomen was en die naar de beschikking van de leermeester Alcuin verrijkt was met zegeningen, ging verder naar Rome om later weer terug te komen. Hij is ook later met Alcuin In Gallia gekomen in de rang van priester.

13 Liafwin

Terwijl zulke dingen gedaan werden, kwam een zekere heilige en geleerde priester genaamd Liafwin¹³ uit het land der Angelen bij abt Gregorius, terwijl hij zei dat hem door de Heer met drievoudig vermaan voorgeschreven was dat hij in het grensgebied der Franken en Saksen naast de rivier de IJssel het volk in de leer tot voordeel moest zijn en hij vroeg hem op te dragen hem naar die plek te leiden en naar de rivier aan hem door de Heer van tevoren genoemd. Toen deed Gregorius zijn best, en wel omdat dezelfde plek tot zijn parochie hoorde, hem welwillend daarheen te sturen, terwijl hij de 'herder' zeer dankte, omdat hij zijn volk bezocht. Hij stuurde ook met hem Marchelm, een dienaar Gods gesproten uit het volk van de Angelen en door de heilige bisschop Willibrord van jongs af onderwezen in de heilige zeden om hem aan het hoofd van het volk te zetten. Toen dus de priester Liafwin opgenomen was door een zekere familiemoeder Avaerhilda genaamd en door andere gelovigen, zaaide hij de schriften van het heil en bevloede hij de weiden der geesten. Ze hebben echter voor hem een kapel gemaakt aan de westelijke zijde van voornoemde rivier op de plaats die nu Wilp genoemd wordt.

Lebuinus

14 Lebuinus weet van geen wijken.

Hierna hebben ze zelfs voor hem een kerk gebouwd op de oostelijke oever van dezelfde rivier op de plek die Daventre heet. En toen het volk naar die plek samenstroomde vanwege het onderwijs van de heilige man, zijn de Saksen, die toen door heidense ritens verduisterd werden, boos geworden en hebben na een leger verzameld te hebben de Christenen uit dat gebied verjaagd en hebben de kerk met vuur verbrand. Toen is de man Gods Liafwin teruggekeerd naar abt Gregorius en hij wachtte op de troost van de Heer. Toen dan de opschudding bedaard was en de rovers teruggekeerd waren naar hun bezittingen, bouwde de man Gods Liafwin de kerk weer op, die verbrand was en naar gewoonte hield hij niet op tegenover het

¹³ Lebuinus

volk te getuigen van de redding, totdat hij aan de hoogste herder zijn beminde ziel teruggaf en na zijn dood is hij in dezelfde kerk begraven.

15 Ludger herbouwt Lebuinus' kerk

774. Na zijn dood hebben de goddeloze Saksen opnieuw die plaats verwoest en de kerk verbrand en zijn lichaam drie dagen gezocht en ze konden het niet vinden. 775. Maar ook abt Gregorius verhuisde naar de Heer en zijn neef Albric nam de herderlijke zorg op zich. Hij beminde de eerbiedwaardige Ludger met grote genegenheid en hij sprak tot hem als volgt zeggend: "Nu, omdat je mijn zeer beminde broeder bent, vraag ik je dat jij mijn wens uitvoert. De plek, waar de priester Gods Liafwin, die jij kent, in het werk van God zwoegde tot aan zijn dood volhardend, waar zijn heilig lichaam door een graf bedekt wordt, is ontvolkt. Daarom vraag ik jou je ervoor in te zetten die plek te herstellen en boven het lichaam van de heilige de kerk te herbouwen. Gods dienaar dan Ludger gehoorzaamde de bevelen van zijn meester en zocht op voornoemde plek het lichaam van de heilige en vond het niet, maar toch begon hij binnen de ruimte waar hij meende dat het was een kerk te bouwen. Toen hij de fundamenten had geplaatst en de muren probeerde op te richten, verscheen hem in zijn slaap de priester Gods zeggend: "Zeer geliefde broeder Ludger, jij hebt goed gehandeld door Gods tempel, die allang vernietigd is door de heidenen, te herstellen, maar ook zul je mijn lichaam, dat je gezocht hebt, begraven vinden onder de zuidelijke muur die je hebt opgericht. Ludger dan vond na in de ochtend de Heer geprezen te hebben het lichaam van de heilige op de plaats die hem in zijn droomgezicht voorspeld was. En na een menigte verzameld te hebben liet hij de fundamenten van datzelfde gebouw verplaatsen naar het zuidelijke deel en zo bracht hij het graf van de man Gods binnen de kerk. De kerk zelf dan is voltooid en gewijd en is daarna nooit door heidenen geschonden. Maar daar volbrengt de Heer door middel van zijn dienaar Liafwin vele wonderen tot aan de dag van vandaag waar ook nu een monastische organisatie is van kannuniken die de Heer dienen.

16 Ludger vernietigt de Friese heidense heiligdommen.

Hierna stuurde Albric Ludger en met hem de andere dienaren Gods om de tempels van de goden en de plekken van verschillende vereringen van afgoden in het volk der Friezen te vernietigen. Maar toen zij de bevelen uitvoerden, brachten ze hem een grote schatkist, die zij in de heiligdommen hadden gevonden. Hiervan had Karel twee derde delen gekregen, maar het derde deel heeft hij Albric opgedragen voor zijn gebruik te ontvangen.

17 Ludger priester en leraar

Toen Albric echter in de stad Keulen tot bisschop was gewijd, zorgde hij ervoor dat tegelijk met hem ook Ludger tot priester werd gewijd en hij vestigde hem als kerkleraar in de gouw Oostergo, waar Bonifatius met het martelaarschap bekranst is. En dezelfde Albric heeft het jaar in vier delen verdeeld, zodat hijzelf in het klooster in

Utrecht in de lentetijd de broeders drie maanden hielp in hun studie van de leer en hun verheven gedrag en daarna na hem in de zomer de priester Adalgar op zijn beurt drie maanden, na hem de priester Ludger drie maanden en daarna in de winter Thiadbradt de priester drie maanden.

18 Ludgers visioen van Gregorius

Ludger dan was gewoon tijdens zijn beurt in de nachten na het zingen van de psalmen en na de bijzondere gebeden, waarvan hij altijd had gehouden, op het dak van de kerk van de heilige Salvator, zijn ledematen aan de rust te geven. Toen is aan hem in een zekere nacht de eerbiedwaardige abt Gregorius in een visioen verschenen met de woorden: "Broeder Ludger, volg me." En terwijl hij hem volgde, klom hijzelf omhoog naar een hoger plaats en wierp hij ten overstaan van hem stuk voor stuk delen als het ware van zijn huid en kleren en hij zei: "Verzamel daaruit stapels." En toen hij daaruit drie stapels bijeen had verzameld, zei hij hem: "Verdeel die goed in jouw werk van de Heer en ik zal jou voldoende geven." En hij zegende hem met het teken van het kruis en ging weg. En toen hij, toen het ochtend geworden was, zijn droom vertelde aan het hoofd van het klooster genaamd Hadon en aan de koster van de kerk de voornoemde Marchelm, van wie ik eerder melding heb gemaakt, reageerde hierop ijlings Marchelm met de volgende woorden, die achteraf door de afloop van de kwestie bevestigd werden: "De drie hopen, die je bijeen hebt verzameld, zijn de roeren van de drie volkeren, aan het hoofd waarvan jij tot nog toe met herderlijke leiding hoort te staan." Maar hij zei: "Ach moge ik op de mij toevertrouwde plaats een vrucht voor de heer voltooien."

19 Getuigen van Ludgers werk

Hoe ook deze Ludger in het volk der Friezen de door hem gewenste taak van het verkondigen van het evangelie heeft uitgeoefend en de kiemen van het leven, doordat dauw van de hemelse gratie die zaden bewaterde, in de akkers van vele harten bij zijn preken zeer overvloedig zijn ontkiemd, daarvan zijn tot aan vandaag de volkeren van datzelfde gebied getuigen, die hij weggeroepen heeft van hun oude dwaling om de waarheid te leren kennen; ook zijn de kerken getuigen, die hij heeft gebouwd in ieder gebied afzonderlijk, en getuigen zijn ook de congregaties van de dienaren Gods, die hij op sommige plaatsen bij elkaar heeft gebracht. Hem heeft ook een zekere leerling van Alcuin een getuigenis verschaft, terwijl hij het volgende toevertrouwde aan epische verzen:

Broeder, aangenamer dan iedere verwant door de liefde van God,
 en door verdienste kostbaarder dan juist verwanten
 Ludger, jij door mij beminde, moge jou de gratie van Christus redden.
 Leef jij die een beroemde zuil van jouw volk der Friezen bent,
 jij die een prijzenswaardige priester bent op de avondlijke kusten van de
 wereld
 jij die geleerd bent en bezonnen in je taal en diep van geest.
 Jijzelf versiert je stap met je verdiensten en met je zegenrijke karakter.

En zie, als jongen help jij de ouden vanuit een nederig hart
 en je gedraagt je als een broer voor je leeftijdgenoten
 en als een vader geef je op jouw beurt kinderen getuigenis van het leven.
 Denk als priester in je ontwikkeling aan mij
 en beveel mij in gebeden aan, zo vraag ik, aan de Donderaar
 als de zanger die jou in dit korte lied heeft geprezen
 geef dus voor zo'n lied het geschenk van een slanke staf
 als Vrijgeveige. Misschien ook wel past deze armzalige beloning
 een matige zanger. Wees eindeloos gelukkig.

20 Alcuin prijst Ludger

[Versen van Alcuin over de kerk van de heilige Ludger]

Hier stortte vader Bonifatius die uitmuntend was door zegenrijke verdiensten
 met zijn makkers zonder onderscheid een stroom bloed
 en hiermee kregen zij de beroemde krans van het heilig martelaarschap.
 Geklukkig land, dat zeer rijk is door het bloed van heiligen,
 van hier vliegt de zegevierende soldaat voorbij naar de beloningen van de
 hemel
 in het gras daar zijn laatste sporen achterlatend.
 Daarom raad ik smekend met gebogen knie aan
 jij wie jij ook bent die dit leest, kus deze aarde
 dat jij grote hoop krijgt dat jouw tranen vanaf hier
 met de hulp van die beschermheren naar de hemel kunnen opklimmen.
 Hier blijft dat bloed dat waardevoller is dan al het goud
 en de leden overgoten met hemelse dauw vinden rust.
 Vanhieruit helpt Paulus en vandaar de leermeester Bonifatius,
 omdat het vast staat dat voor hen tegelijkertijd deze hof¹⁴ gewijd is.

21 Ludger naar Beneventum

784. Toen de man Gods Ludger in hetzelfde gebied ongeveer zeven jaren volhardde
 in zijn toeleg op de leer, verrees de wortel van het kwaad Widukind, leider der
 Saksen, die tot die tijd heidens waren en hij wendde de Friezen van het pad Gods en
 verbrandde de kerken en hij verdreef de dienaren Gods en tot aan de rivier de Fleo¹⁵
 liet hij de Friezen het geloof in Christus opzeggen en aan de heidense goden offeren
 volgens de gewoonte van de oude dwaling. Maar ook bisschop Albric verhuisde juist
 in deze roerige tijden vanuit dit licht. Toen verliet Ludger door nood gedwongen die
 contreien en na de massa van zijn leerlingen verdeeld te hebben, nam hij twee van
 hen met zich mee, namelijk zijn broer Hildegrim en Gerbert, die als bijnaam 'de
 Kuise' droeg en hij ging naar Rome en vandaar verder gaand bereikte hij het klooster

¹⁴ de aan Paulus en Bonifatius gewijde kerk te Dokkum, waaraan Ludger heeft gewerkt

¹⁵ Het IJsselmeer was toen een binnensee en de stroom de Fleo mondde uit tussen Terschelling en Vlieland.

van de heilige Benedictus¹⁶ in het koninkrijk Beneventum en daar verbleef hij in een gewijde omgang en leerde hij de kloosterregel van diezelfde heilige vader Benedictus. Want hij verlangde ernaar in zijn nalatenschap een klooster van monniken op te richten, hetgeen zo later met de hulp van de Heer tot stand gekomen is op die plek, die Wethen genoemd wordt.

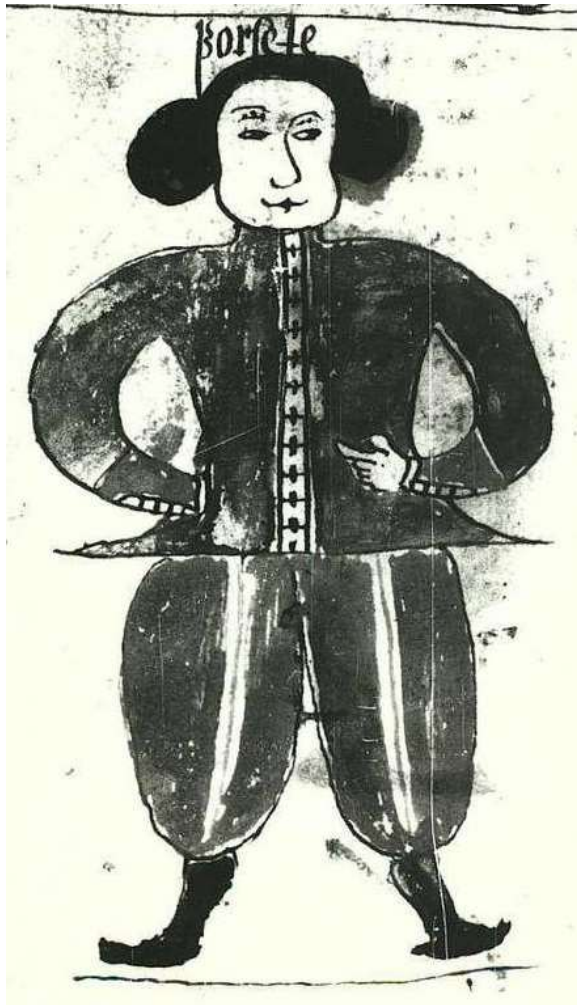
22 Ludger naar de Denen

787. Hij is dan na twee jaren en zes maanden teruggekeerd naar zijn vaderland en zijn roem bereikte de oren van de roemrijke vorst Karel. En hij stelde hem aan tot leermeester in het volk der Friezen aan de westelijke kant van de rivier de Lauwers over vijf gouwen, waarvan dit de namen zijn: Hugmerthi, Hunusga, Fivilga, Emisga en Fediritga en één eiland, dat Bant heet. Hijzelf echter deed met serieuze zorg zijn best voor het hem toevertrouwde volk om stromen van de leer van de Heer te geven, de heiligdommen te vernietigen en al het vuil van de oude dwaling af te wassen. Ook liet hij stromen van de leer verder wegleiden en na het plan van de vorst te hebben aangenomen stak hij over in het grensgebied van de Friezen en wel naar een zeker gebied van de Denen, dat naar de naam van hun onware god Fosete¹⁷ Fosetesland¹⁸ genoemd is. Toen hij dat al varend genaderd was, terwijl hij in zijn hand een kruis hield en gebeden met lofprijzingen naar de heer liet stromen, zagen de mannen die op dit schip waren, hoe een duistere nevel van hetzelfde eiland afkwam en toen die terugweek, bleef op dat eiland een grote helderheid. Toen zei de man Gods: "Zien jullie hoe door de barmhartigheid van God de vijand verjaagd is, die voorheen dit eiland eerder had bezet met een nevel? Toen ze bij dat eiland aankwamen, vernietigde hij van dezelfde Fosete de heiligdommen, die daar gebouwd waren en in de plaats daarvan bouwde hij een kerk van Christus.

¹⁶ Monte Casino

¹⁷ Fosite of Forseti (foutief: Forsite) is in de Germaanse mythologie een Noordse god gewijd aan de rechtspraak. Aangenomen wordt dat de noordelijke cultus van de god Forseti in verband staat met een soortgelijke cultus in de Friese wereld, waar de god opduikt onder de naam Fosite of Fosete

¹⁸ Helgoland

En toen hij de bewoners van dat land inwijdde in het geloof in Christus, doopte hij hen, terwijl hij de heilige Drie-eenheid aanriep, in de bron die daar opborrelde, waar de heilige Willibrord eerder drie mensen had gedoopt van welke bron ook ieder van hen slechts zwijgend water durfde te putten. Hij ontving van die bron de zoon van een zekere vorst van hen, genaamd Landrik, die hij, omdat hij thuis was in de heilige Schriften, tot priester aanstelde, die vele jaren het volk van de Friezen hielp in hun studie van de leer. **793.** Toen opnieuw door de inzet van een kwaadwillige was er door de Westfriezen een nacht van groot ongeloof ontstaan. En van dit kwaad waren de leiders Unno en Eilrat en de kerken zijn verbrand en de dienaren Gods zijn teruggedreven. Maar door het stralen van de zon van de rechtvaardigheid is de duisternis van de woedende dwaling op de vlucht gejaagd en wel zo dat de heilige Ludger na een heel jaar samen met de zijnen volgens oude gewoonte niet ophield vol vertrouwen dat volk de weiden van het geloof te geven en met de hulp van God volhardden ze in dit geloof, dat ze toen weer hadden gekregen.

23 Ludgers aanvankelijke verzet tegen het episcopaat

Intussen zijn door de beschikking van de barmhartige God de Saksen bekeerd tot de Heer¹⁹ en Karel heeft dezelfde man Gods Ludger tot herder aangesteld in het westelijke deel van de Saksen. En de hoofdzetel van deze parrochie is de gouw Sudergo²⁰ op de plaats, waarvan de naam Mimigaernaefor²¹ is, waar hijzelf voor de heer een eervol klooster bouwde onder een canonische regel²² van dienaren. Dus deed hij zijn best volgens gewoonte met heel zijn hart en ernst om de onbeschaafde volken der Saksen in de leer te helpen en om na de doornstruiken van het heidendom eruit getrokken te hebben het woord Gods nauwgezet op iedere plek afzonderlijk te zaaien, om kerken op te richten en om in die kerken telkens een priester te benoemen, die hij als eerbiedwaardige medewerkers van het woord van God voor zichzelf heeft opgeleid. Toen hij dan begonnen was met het werk het evangelie te verkondigen, verlangde hij vele volkeren te hulp te komen, maar wel de rang van bisschop deemoedig af te wijzen. Daarom vroeg hij dikwijls zijn leerlingen dat een van hen de rang van bisschop aanvaardde. Toen bisschop Hildibald hem overreedde dat hij tot bisschop gewijd moest worden, antwoordde hij hem met de volgende apostolische woorden: "Een bisschop moet onberispelijk zijn." Maar Hildibald zei zuchtend, daar hij nederig en de man Gods zeer toegenegen was, dat dat in hem persoonlijk het minst perfect was. Uiteindelijk is hij door de overeenstemming van allen overstag gegaan en eerder door de beschikking Gods gedwongen vond hij er rust bij dat hij door het advies van zeer velen zelfs aan de wil van God niet ongehoorzaam scheen te zijn.

24 Vervulling van de droom

Toen hij dan de heilige rang van bisschop had aangenomen, heeft hij met totale scherpzinnigheid en bescheidenheid tegenover de kudde der Saksen, die hem toevertrouwd was, zeer overvloedig van de redding getuigenis afgelegd totdat hij door het geschenk Gods hen tot het volledige geloof bracht. Ook die vijf dorpjes, die hij in Friesland tot kennismaking van de waarheid en de onverdeelbare Drie-eenheid weg van het heidendom had geleid, leidde hij evenzo met bisschoppelijk bestuur, en wel omdat zij eerder geen bisschop hadden, maar ook zijn opvolgers hebben beide gebieden als één parrochie beschouwd. Ook koning Karel gaf hem in het koninkrijk der Franken in de gouw Brabant op die plek, die nu Lotusa²³ heet, het klooster van de heilige Petrus om te besturen samen met alle aanliggende kerken van hem en landgoederen. Toen is de droom vervuld, die hem eerder de man Gods Marchelm had uitgelegd over het verzamelen van drie stapels, die het besturen van drie volken betekende.

¹⁹ Widukind onderwierp zich in 785 en werd dat jaar of volgend jaar gedoopt.

²⁰ het huidige Münsterland

²¹ Münster

²² Volgens deze regel leefden de dienaren naar kerkelijk recht.

²³ Leuze-en-Hainaut (Nederlands: Leuze) is een stad in de Belgische provincie Henegouwen?

25 Bernlef

Ook al moet de dienst van het verkondigen van het evangelie vooropgesteld worden en de verlichting van vele harten door de werken van wonderen en door het tonen van tekenen, toch hebben wij ervoor gezorgd dat de daden die wij, verricht door dezelfde man, op onze beurt bewonderen, door de pen aan de eer van milde Heer verbonden worden.

Toen hij om het evangelie te verkondigen in Friesland bij een zeker plaatsje genaamd Helewret²⁴ aangekomen was, heeft hem een zekere dame genaamd Meinsuit in haar huis opgenomen. En zie, toen hij ging aanliggen met zijn leerlingen, is voor hem een blinde genaamd Bernlef verschenen, die door zijn burens zeer bemind werd en wel omdat hij vriendelijk was en de daden van oude koningen en de liederen daarover zingend goed ten gehore wist te brengen. Maar hij is drie jaren lang zo slachtoffer van aanhoudende blindheid geweest dat hem geen licht zelfs niet om maar een beetje te zien overbleef. Toen hij hem met vrolijk aangezicht had gezien, vroeg hij of hij penitentie²⁵ van hem wilde krijgen en toen hij van hem hierover een toezegging had gekregen, beval hij hem de volgende dag naar hem te komen. De volgende dag echter reed dezelfde blinde, toen Ludger te paard kwam aanrijden, de man Gods tegemoet. Toen de dienaar Gods het paard van de blinde bij de teugel had gepakt, leidde hij hem weg van de menigte en hij gaf Bernlef penitentie, toen die zijn zonden opbiechtte. Daarna maakte hij het teken van het heilige kruis op zijn ogen en zijn hand voor hem houdend vroeg hij, of hij iets zag. Maar hij zei met grote vreugde dat hij zijn hand kon zien. En hij zei: "Dank de almachtige God." Toen zij in gesprek waren over het katholieke geloof en over verschillende zaken die nuttig zijn voor het welzijn van de ziel, bereikten zij het plaatsje genaamd Werfhem²⁶ en hij vroeg hem of hij het kon herkennen. Hij echter noemde het onmiddellijk bij de eigen naam en hij zei de bomen en al de gebouwen daarvan goed te kunnen zien; maar hij zei tegen hem: "Dank de almachtige God, die jou heeft verlicht." Toen ze bij het plaatsje met de naam Wyscwyrd²⁷ gekomen waren, waar een kapel gebouwd was, liet hij hem met hem bidden en God danken en hij verplichtte hem met een eed, dat hij niemand voor de dag van zijn dood de oorzaak van zo'n verlichting zou onthullen. Hij voerde de voorschriften van de man Gods uit en een aantal dagen liet hij zich, terwijl hij blindheid veinsde, door een vreemde leiden, maar na diens dood zette hij uiteen hoe hij verlicht was.

²⁴ De buurtschap Helwerd is een van de oudste wierden in de gemeente Eemsum van de Nederlandse provincie Groningen.

²⁵ De penitentie is een boetedoening in de vorm van gebeden of goede werken, die na de belijdenis en absolutie van de zonden in de biecht door de priester aan de biechteling wordt opgelegd. De priester legt naargelang de zonden een overeenkomende penitentie op.

²⁶ Warffum

²⁷ Usquert, wierdedorp, ontstaan vóór het begin van de jaartelling als radiale wierde op een kwelderwal. Het wordt in de 9de eeuw voor het eerst vermeld als 'Wyscwyrd'.

26 Bernlefs dood

793. Bij de tweede verdrijving dan van de dienaren Gods uit Friesland, waarover wij eerder al gesproken hebben, beval de heilige man Ludger dezelfde Bernlef en wel omdat hij door velen bemind werd, van huis tot huis van ieder afzonderlijk te rennen en om de huismoeders te overreden en hun kindjes die zouden sterven te dopen door ze te dompelen in eenvoudig gewijd water in de naam van de Heer of door ze te overgieten onder aanroeping van de heilige Drie-eenheid. En hij gehoorzaamde zijn bevelen graag en doopte tijdens de onrust zelf achttien kinderen, die allen, toen ze gedoopt waren, gestorven zijn met uitzondering van twee, die de gelukzalige Ludger, toen de vrede terugkeerde, bevestigd heeft door heilige zalfolie toe te dienen. Bernlef echter zelf heeft, waar hij ook maar later een dienaar Gods had gevonden, van hem psalmen geleerd en hij is bij die verlichting, die hij had aanvaard, gebleven totdat hij als grijsaard en vol van dagen in vrede gestorven was. En toen hem op zijn sterfbed zijn vrouw huilend vroeg, hoe zij na hem kon leven, antwoordde hij met de woorden: "Als ik iets van de Heer gedaan kan krijgen, dan zul jij niet lange tijd na mijn dood in dit werelds bestaan leven." Terwijl zij gezond en ongedeerd dit antwoord van hem had gehoord, is zij hem echter op de vijftiende dag door te sterven gevolgd.

27 Ludger voorziet de komst van de Noormannen.

Ook een andere keer, terwijl de gelukzalige Ludger bij het meer was op de plek, die Werthina²⁸ genoemd wordt, waar hij zelf voor zich met de erfenis van zijn vader een kerk heeft gebouwd, zag hij een angstaanjagende droom, die hij zijn zus Heriburg vertelde met de woorden: "Ik heb in een droom gezien hoe als het ware de zon over zee weg vluchtte van de contreien van de noordenwind en hoe zeer verschrikkelijke wolken die zon volgden. En toen die zon vluchtte en verflauwde, trok die aan ons voorbij, zodat die eenmaal verwijderd niet door ons kon worden gezien en de nevelen, die hem waren gevolgd, hebben heel dit zeegebied bezet. Na lange tijd echter is de zon teruggekeerd, kleiner en bleker dan die eerst was en hij heeft de nevelen over zee verjaagd." En terwijl hij dit zei, bevochtigde hij zijn gelaat rijkelijk met tranen. Terwijl zijn zuster hem in tranen zag, hilde zij ook zelf, terwijl ze zei: "Wat betekent deze droom? En hij antwoordde haar: "Er gaan van de kant van de Noormannen grote vervolgingen komen en dreigende oorlogen en geweldige verwoestingen zo dat dit lieflijk zeegebied bijna onbewoonbaar wordt gemaakt ten gevolge van de zonden. Daarna vervolgens zal door de goedgunstigheid van God de vrede van de kerk van God teruggegeven zijn en zal de zeer wrede plaag, die over deze gebieden gewoed heeft, zich omdraaien tot onder de Noormannen zelf." Maar zij zei met gezucht: "Ach, moge de Heer zich verwaardigen mij uit dit werelds bestaan weg te nemen, voordat deze ellende over ons heen komt." En hij zei tot haar: "Dat zal niet zo zijn, maar dit zal tijdens jouw dagen plaats vinden, maar ik zal die pest in dit lichaam niet zien." De waarheid van deze voorspelling dus is bewezen

²⁸ Werden in Essen

door de tijden van zijn zuster en van ons. Want alle dagen, waarop dezelfde dienaar Gods in dit werelds bestaan geleefd heeft, was er overal vrede zo dat niemand dacht dat enige onrust deze streken van de kant van de Noormannen kon overkomen. Maar na zijn dood hebben wij ontelbare rampen bijna ieder jaar afzonderlijk van dat zeer wrede volk van de Noormannen te verduren gehad. Want kerken zijn verbrand, kloosters zijn te gronde gegaan, stukken grond zijn door hun bewoners verlaten in die mate dat tengevolge van de vergrijpen de aan zee gelegen gebieden, die eerder in het bezit waren van een menigte mensen, bijna ontvolkt zijn. Maar wij hopen dat de zon van de rechtvaardigheid, die wegens onze zonden ver is weggegaan, zal terugkeren en dat volgens de voorspelling van de man Gods de vrede van de kerk van de Heer zal terugkeren.

28 Ludger doorziet een geschenk.

Ook kwam dezelfde priester bij zijn kerk, die lag op de plek, die Billerbeck²⁹ heet. En zie, een zekere vrouw, die in een ongeoorloofd huwelijk verenigd was met een echtgenoot, wilde diens angst verminderen en stuurde Ludger honing als voor een zegening. Maar hij doorzag het en weigerde zo'n geschenk aan te nemen. Toch hebben sommige leerlingen van hem, omdat ze die honing wilden hebben, het aangenomen en in de kerk achter het altaar verborgen neergezet. En toen de man Gods naar hetzelfde altaar ging om de mis te vieren en hij zijn mond voor gebeden geopend had, heeft hij ijlings het aan diggelen geslagen en is de honing verspreid, die ze verzamelden en naar buiten gooiden. Niet hield echter de soldaat van Christus op te proberen dat ongeoorloofde huwelijk ten einde te brengen, maar hij heeft ook de man zelf, die het gedurfd heeft dat te doen, uit zijn vaderland verdreven.

29 Het wonder van de steur

Toen hij dus in Friesland naar zijn kerk was gekomen om te onderwijzen, vroeg hij op de plek, die Hleri³⁰ heet, bij de rivier de Lade de vissers van die plek, die gewoon waren hem vissen te brengen, dat zij voor hem een steur zouden vangen en hem die zouden brengen. Maar ze zeiden hem dat het lang geleden was dat zulke vissen gevangen konden worden. Het winterseizoen, zo moet je weten, kwam eraan. En hij zei tot hen met blij gezicht: "Gaat, zonen. Doet wat ik heb gezegd. God is altijd in staat zijn dienaren te geven wat ze verlangen." En zelf zijn ze, gedwongen door de gebeden van de man Gods, hun net zoals ze gewoon waren door het water te trekken. En zie, plotseling zagen zij, toen ze hun ogen opgeheven hadden, een grote vogel neerdalen vanuit de hemel ten overstaan van hen en terwijl zij gespannen hun blik op die vogel vestigden, zei de een tot de ander: "Hij lijkt werkelijk op een vis." Terwijl zij dus verbaasd waren en door angst hevig verschrikt waren, viel dat wat op een vis leek of een vogel voor hun ogen in het water en toen ze juist die plek bereikt hadden, kwam een vis, die men steur noemt en die de man Gods verlangde, van wonderlijke grootte in hun net. En ze vingden die en brachten die naar dezelfde

²⁹ Billerbeck bij Münster

³⁰ Leer bij de monding van de Leda

dienaar Gods, terwijl ze het wonder vertelden dat geschied was. En hij zei tot hen: “Laten we de almachtige Heer danken, die aan alle vlees voedsel geeft³¹.” Hij vermaande ook hen het niet te wagen te vertellen dat dit toch gebeurd was overeenkomstig de heiligheid of verdiensten van iemand.

30 Ludger een gedreven leraar

De heilige Ludger was niet middelmatig thuis in de heilige Schriften, zoals in dat boek dat door hem opgesteld is over het leven van zijn eerbiedwaardige leermeesters, te weten Gregorius en Albrik, openlijk bewezen wordt. Maar hij heeft ook zelf het begin van de komst van de heilige Bonifatius en zijn bisschopswijding, dat in een ander werkje overgeslagen was, in mooie taal opgeschreven. Niet zag hij ervan af om zijn leerlingen in de ochtend dag voor dag persoonlijk les te geven en hij heeft zich er ontzettend op toegelegd al hetgeen hij in de heilige boeken vond dat gedaan moest worden, in acht te nemen en te onderwijzen. Hij was er dus voor op zijn hoede geweest zich nooit een ijdele naam te bezorgen en daarom verlangde hij volgens de apostel³² alles gematigd te doen. Hij is opgehouden de monnikspij te dragen en wel omdat hij de belofte van de monnikenregel niet had afgelegd, maar hij heeft evenwel het boetkleed dat meer verborgen had kunnen worden tot aan zijn levenseinde op zijn lichaam gedragen. Op bepaalde momenten wees hij het eten van vlees niet af en toch heeft niemand van zijn leerlingen hem ooit verzadigd van eten of drank gezien. Maar toen hij naar gewoonte armen en rijken bij zich had uitgenodigd om te ontbijten, hield hij niet op aangename getuigenissen van het eeuwige leven tijdens maaltijden in hun harten te gieten zo dat zij meer verzadigd door geestelijke genietingen dan die van vlees terugkeerden. Hij was dus de vader van de behoeftigen en hij keek neer op zichzelf en volgens de apostel zorgde hij ervoor zich voor alles geschikt te maken opdat hij allen kon helpen. Hij verlangde er ontzettend naar de Noormannen te bezoeken om hen te onderwijzen, maar koning Karel stemde hiermee geenszins in.

31 Ludgers dood

Toen de almachtige God besloten had eindelijk op zijn beurt eeuwige loon aan zijn vrome toeleg te geven, is hij voor zijn dood een behoorlijke tijd onder een lichamelijke last gebukt gegaan. Toch heeft hij ondanks zijn ziekte naar gewoonte zich geestelijk altijd met uiterste inspanning bezig gehouden met heilige handelingen of bij gewijde lezingen door te luisteren of in geval van psalmen door te zingen of ook in geval van bepaalde andere geestelijke zaken in zijn handelen om te voorkomen dat zijn geest los zou raken van zijn hemelse beschouwing en dat het vuur van zijn geest zou afkoelen en hij vierde bijna iedere dag apart de sacramenten van de mis hoe fysiek ziek hij ook was toch onvermoeibaar qua geest. Zelf heeft hij echter op de dag des Heren, hoewel hij in de volgende nacht weg van deze wereld naar de Heer zou gaan, in zijn twee kerken in het openbaar gepredikt alsof hij

³¹ Psalmi 135:25

³² 2 Cor.10,13

afscheid nam, toen zijn schapen zich aan hem hadden overgegeven, en in de ochtend namelijk op de plek, die Coesfeld heet, toen een priester de mis zong en rond het derde uur op de plek die nu Billerbeck heet daar heeft hijzelf, lichamelijk verzwakt, zoals we boven hebben vermeld, maar door de hartstocht van de liefde krachtig toegewijd de laatste plechtige handelingen van de mis gevierd, waar hij ook zelf in de nacht daarop terwijl zijn leerlingen bij hem stonden zijn beminde ziel aan de Heer teruggaf **26 maart 809**. Op het uur zelf dan van zijn heengaan heeft de Heer zich verwaardigd een teken van zijn goedertierendheid te tonen. Want toen priester Gerfried, zijn neef en zijn opvolger, in dezelfde nacht tegelijk met broeders zich naar hem toegehaast had om hem te zien en toen nog een klein deel van de tocht af te leggen was, zagen zij voor zich een groot licht als een vuur omhoogstijgen en zagen zij dat dat licht alle duisternis van de afschuwelijke nacht verjaagd had. En onmiddellijk begrepen ze door deze aanwijzing het heengaan van de heilige en eerbiedwaardige vader en ze hebben wat nog resteerde van de weg, met grote snelheid afgelegd en ze troffen hem overleden aan. En terwijl ze grondig navraag deden, kwamen ze erachter dat hij die zonder ophouden naar het ware licht keek en dat licht beminde, op hetzelfde moment naar de heer verhuisd was waarop zijn dood hun door het licht getoond was.

32 Ludgers begrafenis

Dus zijn leerlingen vergaten niet hoe dezelfde priester van de Heer nog tijdens zijn leven voorgeschreven had hoe zijn lichaam begraven moest worden op de plaats genaamd Werden waar hijzelf van zijn eigen erfenis vanwege de woonplaats van de monniken ter ere van de heilige Salvator, de heilige moeder Gods en de heilige Petrus de eerste der apostelen een kerk heeft gebouwd. Maar toen het volk hevig weerstand bood om dit te doen, omdat het de heilige verdiensten van hem vereerde, hebben zij zijn lichaam na dat besluit genomen te hebben naar het klooster gebracht dat door hem gesticht was onder de naam Mimigerneford, waarover wij al gesproken hebben en ze hebben het in de kerk van de heilige Maria onbegraven achtergelaten, totdat de eerbiedwaardige bisschop van de kerk van Châlons sur Marne genaamd Hildegrim, broer van dezelfde man Gods en door hem onderwezen, met de roemrijke koning Karel afsprak dat het heilige lichaam van die Ludger op bevel van Karel, ja zelfs volgens plan van God daar begraven werd waar hijzelf bij leven had besloten begraven te worden, buiten de kerk aan de oostelijke zijde, zoals hijzelf bevolen had. Want nooit was hij het ermee eens, dat in zijn gewijde kerk een menselijk lichaam begraven zou worden. Hij is dus begraven in het 809^e jaar van de menswording van de Heer op 26 maart en op de 32^e dag van zijn verheven dood, i.e. op 25 april, is hij wonderbaarlijk glanzend op voornoemde plaats begraven.

abdij Werden 1581

Van Alfridus het tweede boek van Ludger

1 Irminger ziet weer.

Dankzij de goddelijke goedertierendheid houden zijn verheven verdiensten ook na zijn dood niet op zoals hij voorheen tijdens zijn leven allen van voordeel wilde zijn, mensen te helpen; sommigen verblijven daarbij ver weg van zijn graf, anderen komen zelfs naar zijn graf, en anderen weer verblijven daar of keren daarna naar huis terug; en wij vertellen die verdiensten, die ons te binnen schieten.

Er was een zeker persoon in de gouw Nordgo met de naam Irminger, die dezelfde heilige Ludger eerder in zijn jeugd diende. Hem overkwam het dat hij het licht in zijn ogen verloor en hij bleef indertijd jarenlang blind. Hem verscheen in een bepaalde nacht de heilige man in een visioen en hij riep hem bij zijn eigen naam zeggend: "Irminger ben je wakker?" En toen hij zei dat hij wakker was, raakte hij zijn gezicht aan en zei: "Als op deze plek een kleur verschijnt die niet lijkt op de rest van je huid, zeg dan tegen Dindon, je heer dat hij jou naar de kerk laat komen die ik in Werden voor de Heer gemaakt heb waar ook mijn lichaam in een graf bedekt wordt en hier zul jij het oude licht in je ogen terugkrijgen doordat de Heer het je geeft. Toen hij zo was vermaand, vertelde hij zijn heer, wat voor opdracht hij van de heilige had gekregen en tegelijk toonde hij wat voor teken hij op zijn gezicht had gemaakt. Toen ging zijn heer tegelijk met zijn echtgenote hem gelukwensend naar dezelfde plek en nam Irminger met zich mee. Ook gebeurde het dat hij bisschop Gerfried, neef van de heilige Ludger en diens opvolger, tegelijk met broeders en monniken daar aantrof. Toen zij hun het gebeurde vertelden, hebben ze dezelfde Irminger in de voornoemde kerk in die nacht laten blijven en toen hij daar gebeden had en de nacht wakend had doorgebracht, heeft hij onmiddellijk bij de gratie Gods het oude licht in de ogen in de nacht zelf volgens de woorden van de man Gods volledig gekregen.

2 Een verlamde vrouw genezen

In dezelfde nacht dan rond de tijd dat de hanen kraaien, is voor het graf van de man Gods een zekere verlamde vrouw plotseling genezen en gezond van lijf en leden weggegaan terwijl ze de Heer prees, die zich verwaardigd heeft om haar door zijn dienaar zo plotseling te genezen.

3 Een langdurig zieke vrouw

In de gouw Sudergo heeft een zekere dame genaamd Sigiburg een boer gehad met de naam Ricmold, wiens vrouw door een langdurige ziekte op bed lag en vrijwel de hoop op lichamelijke gezondheid had opgegeven. Toen dan zekere nacht temidden van moeizaam ademen haar ledematen uitgeput in slaap vielen, zag zij in een droom een zeker iemand bij haar staan en tot haar zeggen: "Spreek met Ludger de bisschop." En zij zag hem staan, zoals ze nadien placht te zeggen, terwijl ze noch

zwaar sliep noch volledig wakker was, terwijl hij naar het oosten gekeerd was. En toen ze het niet waagde hem aan te spreken, zei hij na zich naar haar omgekeerd te hebben: "Ik bewonder hoe standvastig jij in het lijden bent. Houd dat vast en de Heer zal jou genezen." Toen dat visioen dan ten einde was, kreeg haar lichaam zo veel kracht, dat de herinnering aan haar vroegere last bijna uit haar genomen werd. En toen het ochtend geworden was, stond zij op en vertelde precies hoe haar herstel gegaan was en haar man en zonen en en familie zegenden blij de Heer. En zij was daarna gewoon met dankbetuiging het graf van de heilige man Ludger te bezoeken. En later is haar onthuld dat zij niet met het heilig doopsel gedoopt was en toen zij de waarheid van die onthulling begrepen had, heeft zij de genade van het heilig doopsel aanvaard.

4 Berehtrics dochter

Een zeker ander persoon Berehtric genaamd in dezelfde gouw, boer van onze Igon priester en leerling van de heilige Ludger, had een zeer jong dochtertje dat door verlamming en pijnen hulpeloos was. Toen hij de roem van de heilige God gehoord had, kreeg hij vurige hoop op genezing van zijn dochter en hij begaf zich op weg naar het heilige graf van Ludger en hij haastte zich haar daarheen te brengen. Toen zij daarheen gingen, zei zij tot haar broer, die haar rijdend op een paard in een wollen mantel begeleidde, dat zij geen pijn in haar lichaam voelde en daarna voegde zij daaraan toe: "Zet me neer en laat me weggaan." Toen ze dat gedaan hadden, stond zij terwijl heel haar lichaam genezen was en was ze aan het wandelen en springend rende ze en zij was ontzettend blij tijdens het wandelen. En toen ze dat zagen, verheerlijkten zij God en toen ze de voornoemde plek bereikten, vertelden zij Gods wonderen, die onderweg gebeurd waren en tegelijk toonden zij dat zij geen aantoonbare kwetsuur had. Nadat ze gebed en dankzegging voltooid hadden keerden ze met vreugde naar huis.

5 De genezing van Hildirad

Het overkwam een zekere diaken en monnik van ons genaamd Hildirad, toen hij nog in hetzelfde klooster van de man Gods student was dat tijdens een langdurige ziekte, doordat zijn spieren samengetrokken waren en zijn knie gebogen was, zijn scheenbeen tegen zijn dij kwam en na een lange uitputting bleef, hoewel de rest van zijn lichaam genezen was, juist zijn scheenbeen zitten, zoals die gebogen was geweest. Hij gebruikte begrijpelijkerwijs in plaats van zijn scheenbeen bij het wandelen de ondersteuning van een staf gedurende zeer veel dagen. Toen zijn vader, Sigibert genaamd, die toen ook monnik was, begonnen was te onderzoeken of door een of andere toepassing van medicijnen dat samentrekken van zijn spieren kon worden verminderd, zie toen verscheen in een visioen de priester van de Heer Ludger aan dezelfde leerling in priesterkleding terwijl hij op zijn hoofd een tiara droeg en terwijl hij sprak: "Zie erop toe dat jij het niet waagt voor dat wat je mankeert ergens een aards medicijn te zoeken, omdat jij, als je dat doet, niet genezen zult worden door dat medicijn zelf." en tegelijkertijd pakte hij hevig tegen hem uit in

overeenstemming met zijn jeugdige onbestendigheid en wankelmoedigheid en daarna ging hij weg. Toen het echter ochtend geworden was, vertelde hij wat hij had gezien en toen hij diezelfde dag na de vespers volbracht te hebben het huis der zieken binnen gegaan was, waar hem de nacht daarvoor de heilige in een visioen verschenen was, stortte hij onmiddellijk onder de ogen van de broeders, die daar aanwezig waren, ter aarde en heeft zijn scheenbeen zich zonder pijn gestrekt en hoorde men geluid van de spieren in de knie als braken er takken en hij stond onmiddellijk genezen op zonder iets van zijn oude aandoening te merken, maar juichend tegelijk met zijn broeders loofde hij God. Zelf echter deed hij daarna zijn best volgens het voorschrift van de man Gods zijn leven met groter zorg te verbeteren.

6 De genezing van Modsuit

Een zeker meisje genaamd Modsuit had het licht in haar ogen verloren en bleef twaalf maanden zó zonder licht dat zij zelfs ook niet een beetje van haar zicht kon genieten. Maar haar vader en moeder hoorden van de roem van de heilige Ludger, hoe grote daden de heer door hem deed ter vertroosting van de zwakken en toen ze ernaartoe gegaan waren, brachten ze haar naar bovengenoemde kerk, waar zij na toestemming gekregen te hebben samen met hun blinde dochter voor het graf van de uitnemende belijder in gebed de nacht hebben doorgebracht. Toen het ochtend geworden was, zei het meisje dat ze nu haar eigen handen kon zien en begon het licht dankzij de Heer langzaam zo te toe te nemen, dat zij, voordat ze naar huis was teruggekeerd, helder kon zien en zo bleef zij haar hele leven, een geschenk dat volstrekt onverzonnen is.

7 De genezing van het stomme meisje

Ook een ander meisje, dat bezeten was door een stomme demon, is naar de vermelde kerk gebracht en zodra ze daarna die kerk binnengegaan was, is de onreine geest direct van haar geweken en zij die stom was geweest, sprak en zij vroeg haar moeder hoe zij daar kwam en ze zei dat ze honger had. En toen haar moeder haar op de rij af haar ellendige kwelling verteld had, wierp zij zich voor het graf van de atleet Gods en zij dankte de Heer als haar redder, die zich verwaardigd heeft haar via zijn dienaar van de zo wrede bezoedeling te bevrijden en na penitentie gekregen te hebben voor haar daden ging ze behouden terug.

8 De genezing van Helidwin

Het gebeurde dan dat een zekere jongeman met de naam Helidwin verlamd raakte en dat hij, toen alle leden veel dagen niet hadden gefunctioneerd, op bed ging liggen. En toen zijn linker scheenbeen verkramp was, zat die tegen zijn dij en toen zijn rechterarm op dezelfde manier gebogen was, verstijfde die en de overige leden, zoals wij eerder hebben gezegd, bleven zonder nut voor hem. Maar hij was gewoon ook met het uitstoten van deerniswekkende geluid, dat pijn verraadde, naar buiten gedragen te worden. Toen hij dit lang verduurde, heeft hij op zekere dag zijn zuster aangesproken, die meer dan de rest medelijden had met zijn pijn, en hij zei: "Ik heb

over de heilige Ludger gehoord hoe de Heer zich verwaardigd heeft via hem zieken te genezen daar waar zijn heilige ledematen begraven rusten. Zorg ervoor, dat ook ik naar buiten gebracht word en tegen de weg gezet word, die daarheen leidt opdat ik de gelofte doe dat ik hem zal dienen, als de Heer zich verwaardigt wegens zijn verdiensten mij gezondheid te geven." Toen dit gebeurd was, is onmiddellijk in de nacht zelf doordat de goddelijke goedertierendheid dat gaf, zijn pijn verdwenen en alle fysieke functies zijn voor hem hersteld afgezien van één scheenbeen, die zo bleef, zoals die verkrampd was. Toen dan dank betuigd was, vroeg hij zijn heer dat hij beval hem naar eerder vermeld graf te brengen. Toen die echter dat verzoek negeerde, is hij door nood gedwongen bij het graf aangekomen terwijl hij met de zwakke zijde van zijn lichaam op een staf steunde. Toen hij daar dan vijf nachten doorgebracht had, verraste hem onverwacht de plechtigheid van dezelfde heilige Ludger en toen hij in die zuilengalerij, die voor de deur van de basiliek is waaronder het graf van de heilige priester opgenomen is, in de nacht zelf zijn leden aan de slaap gegeven had, is hem dezelfde belijder des Heren voor ogen verschenen begeleid door veel licht en gehoorzaamheid van geestelijken en hij raakte zijn leden aan en ging weg, terwijl hij in diepe slaap achtergelaten was. Toen hij wakker geworden het signaal voor de nachtwake gehoord had, stond hij gezond op en zijn staf en vroegere zwakheid vergetend betrad hij met de anderen blij en zonder mankeren de kerk. En toen hij zijn gebed volbracht had, trok hij zich in zichzelf terug en liep hij alles na wat rond hem gebeurd was en nadat hij het werk van de Heer had gevierd, is hij naar buiten gegaan en hij zette zijn staf in de ingang van dezelfde basiliek daar vast waar hij genezen was, als teken van zijn genezing door de Heer en evenwel denkend aan zijn vroegere belofte kocht hij zich tegen een prijs vrij van zijn tijdelijke heer en vervulde zijn gelofte van dienstbaarheid.

9 de genezing van de Saksische vrouw

Een zekere vrouw echter werd blind naar dezelfde kerk vanuit Saksenland gebracht en toen de heilige handelingen van de mis bij het graf van de dienaar Gods voltrokken werden, kreeg zij op het uur van de lezing van het evangelie plotseling het licht en nadat ze dank betuigd had, is zij naar haar bezittingen zonder mankement teruggekeerd.

10 De genezing van Osbraht

Een zekere jongeman in Friesland met de naam Osbraht is door zijn vader, toen hij door een stomme demon gekweld was, van kerk tot kerk gebracht zodat hij genezen kon worden. Maar toen hij in geen van die kerken zijn gezondheid terugkreeg, heeft uiteindelijk zijn vader door hemelse bezieling na een lange weg afgelegd te hebben hem naar de vermelde kerk gebracht en na van de koster toestemming gekregen te hebben bracht hij voor het graf van de priester van Christus Ludger de nacht door in gebed en hij had tevens zijn zoon bij zich zonder waarneming en stem en aan hem was door barmhartigheid van God onmiddellijk daar na verdrijving van de demon de volledige gezondheid van stem en waarneming gegeven.

11 De genezing Osberts buurvrouw

Maar een buurvrouw van dezelfde Osbert, die verlamd was, is naar dezelfde kerk gebracht en toen ze toegelaten was, was ze onmiddellijk volledig fysiek hersteld en is zij zelf te voet teruggekeerd naar haar vaderland, terwijl ze de reddende Heer dankte, die zich verwaardigd heeft haar lichaam, dat gespeend was van het functioneren van al zijn leden, zo snel te herstellen.

12 De genezing van Gerbald

Dus in de gouw Borahtra³³ had een zekere boer met de naam Folcbald een zoon genaamd Gerbald die blind was, en toen hij langs vele heilige plekken geleid geen genezing vond, is op aansporen van de liefdevolle Heer tenslotte de roem van de heilige Ludger in gedachte gekomen en de ouders van die jongen hebben hem onmiddellijk blij van hoop naar buiten gebracht en bij de weg geplaatst, die naar de kerk leidt, waar dezelfde priester van de Heer met zijn lichaam rust en ze hebben de gelofte gedaan dat zij hem naar hetzelfde heilige graf met giften zouden brengen. Toen dus deze gelofte gedaan was, zijn ze het huis in gegaan en zie, plotseling heeft die jongen zijn rechteroog afgeveegd en toen die open was, kon hij onmiddellijk zien. Hij veegde het andere oog af en op dezelfde wijze ging die open en kreeg hij zicht en uitroepend met grote vreugde zei hij dat hij helder kon zien. Toen dit bekend was geworden, waren zijn ouders samen met de familie weer vol ontzettende vreugde en hebben zij God geprezen, die via zijn dienaar zo plotseling de jongen gezondheid heeft willen verschaffen. Zowel hebben ze hem naar de genoemde kerk geleid zo hun beloften vervullend als ook hebben zij met een gelofte van dankzegging duidelijk gemaakt dat de jongen geen spoor van een kwetsuur in zijn ogen had.

13 De genezing van een meisje

Er werd echter een zeker meisje gebracht, dat door een lange ziekte en aanhoudende pijn verlamd was geraakt, dat zelfs gewoon was met haar armen zonder ophouden haar hoofd te omklemmen, waarin de grootste pijn terecht was gekomen zó dat er vanuit haar hersenen als het ware een sissend geluid gehoord kon worden. Toen zij in de nieuwe krypte die nog niet voltooid was aan de voet van het heilige graf van Ludger geplaatst werd om God haar vraag te stellen stond zij door een wonderbaarlijke genade van de almachtige God op terwijl haar oude lichamelijke zwakte genezen was en God prijzend ging zij zonder iets te mankeren weg.

14 De genezing van een dove

Het overkwam een zekere man uit Saksenland uit de plaats, die Werden heet, dat hij door de aanval van een ziekte doof werd en wel zó dat hij volstrekt geen geluid met zijn oren vernam. Toen hij lange tijd volkomen zonder het functioneren van zijn oren was, kwam hij uiteindelijk geleid door hoop op herstel aan bij het graf van de dienaar Gods Ludger en toen de oproep tot de nachtwake klonk, zijn plotseling zijn

³³ gouw in het noordwesten van Germania waar ooit de Bructeri woonden

oren opengegaan en zei hij juichend dat hij duidelijk het geluid van de klokken kon horen en hoe de monniken psalmen zongen. En toen hij zo zonder ophouden zijn gehoor had teruggekregen, keerde hij naar huis terug, terwijl hij God verheerlijkte.

15 Een lichtzuil

Een keer is ook de kerk zelf, waaronder het graf van dezelfde dienaar Gods is opgenomen, in de nacht door een lichtzuil omvat en beschermd en die zuil strekte zich helemaal uit tot aan de hemel en bleef zichtbaar staan voor wie buiten de nacht doorbrachten. Maar ook werd daar het geluid van klokken, terwijl geen mensenhand die aanraakte, maar terwijl veeleer de mysterieuze kennismaking met de Godheid daar verantwoordelijk voor was, veelvuldig gehoord.

16 Eiwold uit Almelo

Een zekere blinde met de naam Eiwold uit de plaats die Almelo heet, is naar het graf van de dienaar Gods Ludger gebracht en daar heeft hij, terwijl hij uitgestrekt op de grond bad, plotseling van de Heer het licht volledig gekregen.

17 De genezing van Ricbert

En zekere andere blinde met de naam Ricbert is naar hetzelfde heilige graf gebracht, maar daar heeft hij snel het licht gekregen omdat de Heer medelijden had en de Heer dankend is hij gezond naar zijn bezittingen teruggekeerd.

18 Adelward van een demon bevrijd

Onze monnik genaamd Adelward is gewoon een gebeurtenis bevestigend te vertellen die in die tijd gebeurd is waarin het kosterschap van dezelfde kerk van de heilige Ludger aan hem toevertrouwd was. Hij vertelt ja zelfs, dat hij op zekere dag toen het avond werd, toen hij naar dezelfde kerk ging om het licht dat daar altijd pleegt te branden weer aan te steken, dicht bij een hoekje van de kerk zelf, waar meer naar binnen zijn bed geplaatst was, een oude vijand zag staan wiens verschijning zeer zwart en vies was. Bij het zien van hem maakte voornoemde monnik het teken van het heilige kruis bij zich en zodra hij zich had beschermd, stond hij lange tijd zonder angst in zijn blik tegenover dezelfde demon. Toen echter de duivel het zo grote vertrouwen van dezelfde monnik zag, veroorzaakte hij zulk een zo hard geluid, dat men zowel de gevel van de kerk als ook het bed van hem dat meer naar binnen geplaatst was, in kleine stukjes zag breken. Toen dat gebeurd was, riep dezelfde monnik plotseling zeggend: "Heilige Ludger, help." Toen hij de naam van de man Gods bij het aanroepen had genoemd, is dezelfde duivel met de goedkeuring van God geboeid en weggesleurd naar het westen en hij liet zien met wat voor geweld hij meegesleurd werd, door te brabbelen en jammerlijke woorden uit te stoten. Die monnik echter vond het licht dat hij daar kort daarvoor had achtergelaten en zag dat zijn bed en dat hele gebouw intact overeind stonden en hij hoorde nog steeds de stem van de voornoemde demon die in het westen brabbelde.

19 De genezing van een vrouw

Toen een zekere vrouw van de Attuarii³⁴ lange tijd beroofd van het functioneren van de ledematen en zuchtende, jammerlijke woorden uitstotend zich op bed neerlegde, is zij een keer naar het vermelde graf van de man Gods Ludger met grote inspanning gebracht. Toen zij daar door de genade Gods snel de oude gezondheid van haar leden kreeg, is zij gelukwensend en juichend en God prijzend op eigen benen naar haar huis teruggekeerd.

20 Adams genezing

Op aansporen van de kwade is het gebeurd dat een zekere jongeman met de naam Adam zijn broer Hanric in een ruzie doodde en om deze reden is hij naar het vonnis van de bisschop Jonas³⁵ gezeseld en in de kerker gegooid. En daar lag hij ook één jaar en daarna terwijl zijn armen en het midden van zijn lichaam in ijzeren boeien zaten, is hij in ballingschap gestuurd nadat een zeer zwaar vasten opgelegd was, zonder schoeisel en zonder linnen kleding. In het vierde jaar echter van zijn ballingschap is voor het graf van de heilige Gerthrud³⁶ het ijzer van zijn linkerarm gevallen. Daarna na een vol jaar is in Rome in de krypte zelf van de heilige Petrus het ijzer, waarmee hij omgeven was evenzo van hem af gevallen. Toen hij echter weer naar Rome ging, gebeurde het dat hij daar ten prooi viel aan een zware ziekte en toen tijdens de ziekte zelf men de hoop dat hij zou leven opgegeven had, verscheen een zeker persoon lijkend op een priester in een visioen aan hem met de woorden: "Sta op, ga en zoek het graf van de heilige Ludger, die ooit bisschop was van de Saksen en Friezen; en daar zul jij door de barmhartigheid van de Heer wegens zijn verdiensten je gezondheid terugkrijgen." Toen dit visioen ijlings uitgevoerd was, is hij van zijn ziekte, waaronder hij gebukt ging, verlost, maar toch nog boeide ijzer met kracht zijn rechterarm, zoals dat al lang aan de hand was en toen zo het vlees en de spieren verteerd waren, is ook het bot zelf door hetzelfde ijzer zo krachtig omgeven, dat alle vingers van zijn rechterhand afgezien van zijn duim en wijsvinger stijf en zwak bleven. Van de jongen was immers gezegd dat hij ellendig was en daarom groeiden om zijn pijn te vermeederen zijn vlees en zijn botten in de tijd van zijn boeien. Toen hij in de ochtend zijn droom had verteld, zijn terplekke onmiddellijk velen in Rome gevonden, die dezelfde heilige Ludger in levenden lijve gezien hadden en zijn heilige streven goed kenden. Toen zij de weg om daarheen te gaan en de plaats van het eerbiedwaardige graf aan de jongeman zelf hadden bekend gemaakt, kwam hij na een lange tocht te hebben voltooid bij het vermelde graf van de heilige Ludger aan. Toen hij echter zondagnacht dicht bij datzelfde heilige graf stond op het moment dat de monniken daar het ochtendlof voor de Heer vierden, sprong plotseling het ijzer dat zijn rechterarm omkneld had, eraf en is door de deugd van de Heer verder weggeslingerd.

³⁴ tussen de Nederrijn en de Maas

³⁵ bisschop van Orléans 825-843

³⁶ in Nivelles Brabant België

21 De genezing van de vrouw uit Büttgen

In het gebied van de Ripuarische Franken³⁷ naast de toegang tot het bos van Hemmerden³⁸ is een plaatsje genaamd Büttgen gevestigd, waar een zekere gebrekkige vrouw woonde, wier rechterarm niet kon buigen door toedoen van een aandoening en wier nagels, omdat haar hand gekromd bleef, stevig in haar palm gedrukt werden. Toen zij dit lang onderging, bereikte de roem van de vermelde man Gods Ludger haar geest en toen zij door hoop op haar genezing geleid zich naar zijn graf gehaast had, gaf de Heer plotseling wegens de verdiensten van Ludger, voordat zij daar aangekomen was, op de tocht zelf volledige lichamelijke gezondheid aan haar. Toen zij evenwel de tocht had voltooid, is zij gezond met giften juichend en de Heer de redder prijzend bij hetzelfde graf aangekomen en is zo zonder gebreken naar huis teruggekeerd.

22 De genezing van Warmond

Een zekere boer van de eerbiedwaardige graaf Cobbo³⁹ in Saksenland had een zoon met de naam Warmond, die in bezit genomen was door de kwaadwillige geest en begonnen was zo hevig door hem gekweld te worden dat men was gaan wanhopen aan zijn leven. Zijn moeder deed haar best dit aan haar meesteres, namelijk de vrouw van Cobbo, verontrust door een bode te melden. En zij droeg haar het volgende ijlings op met de woorden: "Als jouw zoon nog leeft, laat hem dan snel naar buiten brengen en plaats hem bij de weg, die naar de kerk leidt, waar de heilige Ludger begraven ligt en belooft dat jij met Gods genade hem naar Ludgers heilige graf zult brengen en ik geloof dat hij dan wel genezen moet worden gezien de verdiensten van diezelfde dienaar Gods. Toen dus de moeder voor dezelfde halflevende jongen haar geloften uitvoerde overeenkomstig het voorschrift van haar meesteres, is onmiddellijk terplekke en op hetzelfde moment de demon verdreven en is de jongen volledig genezen; daarna is de genezen jongen overeenkomstig de gelofte van de belofte naar vermelde graf van de man Gods Ludger gebracht en hij is genezen teruggekeerd en hij is dankzij God in dezelfde gezondheid gebleven, die hij had gekregen.

³⁷ op beide oevers van de Benedenrijn

³⁸ bij Neuss Nordrhein-Westfalen

³⁹ 842-855, broer van abt Warin van Corvey

Bibliografie

- Diekamp, Wilhelm, (1881). *Die Vitae Sancti Liudgeri: I. Vita sancti Liudgeri auctore Altfrido.*
Münster
- Otten, Dirk (2006). *Lebuïnus, een gedreven missionaris*
Hilversum: Verloren